

Eläimiä töissä

Matkailuala työllistää Lapissa myös tuhansia eläimiä, kuten rekikoiria, poroja ja hevosia. Onneksi on myös iso joukko ihmisiä, jotka pitävät niiden puolta.

TEKSTI: MIA SIVULA
KUVAT: ARCTIC REINDEER OY JA POLAR LIGHTS TOURS OY
KANSIKUVA: ADOBE STOCK

Eläimen perimmäinen tarkoitus ei ole palvella ihmistä, vaan saada elää sille lajityypillistä elämää. Jos ihminen kuitenkin valjastaa eläimen käyttöönsä, hänen tulee kohdella sitä hyvin.

Tätä sanomaa viedään nyt eteenpäin Lapin yliopiston ja Lapin ammattikorkeakoulun kahdessa hankkeessa, joissa on aktiivisesti mukana parikymmentä matkailualan yrittäjää ympäri Lappia.

Kesyvät villit

Poro näyttyy matkailijoiden silmissä usein tarunhoitoisena eläimenä, joka elää joulupukin kanssa. Todellisuudessa poro on puolivilli saaliseläin, joka ei ole leimautunut ihmiseen ollenkaan. Jos sitä mieltä käyttää matkailutuotteena, ihminen on opetettava poron tavoille ja poro ihmisen.

Arctic Reindeer -yritystä napapiirillä vetävän ja hankkeissa mukana olevan **Miia Merkkun** perheessä on ollut poroja jo kymmenessä sukupolvessa. Hän tietää, että poro tykkää yleensä kahdesta asiasta: siitä, että se saa syötävää ja siitä, että se saa olla rauhassa.

- Siksi meidän täytyy opettaa matkailijoille, etteivät he voi hyppiä tai kiljua, vaikka olisivat porosta kuinka haltioissaan, Merkku kertoo.

Poro turvautuu omaan, tuttuun ihmiseen ja seuraa häntä, vaikka raketit paukkuisivat. Tutun hoitajan läsnäolo onkin Merkkun mukaan yksi tapa varmistaa, että poron työpäivä sujuu hyvin.

- Poro luottaa siihen, että tutun ihmisen

kanssa sille ei tapahdu mitään pahaa, ja että retken päätteeksi on tarjolla jäkälää.

Jokaiselle jotakin

Matkailussa käytettävien eläinten hyvinvointia tukevista hankkeista on mukana myös Polar Lights Toursin **Päivi Hiukka**. Hän järjestää Levillä koirasafareita. Piha-piirissä on 118 koira, joista Hiukka tuntee joka ikisen. Kuunnellaan vaikka:

- Kesäkuussa syntynyt Aamu on alaskanhusky ja aivan ihana tapaus. Chuck on 9-vuotias sinisilmäinen, iloinen ja hauska koira, joka rakastaa työntekoa ja joka on varsinkin tuttuja ihmisiä kohtaan hyvin sympaattinen. 15-vuotias papparainen Kloddi ei tee enää töitä, mutta kulkee vieläkin mukana treeneissä. Se on hyvä pentujen kanssa, Hiukka listaa.

Tyypillisimmät väärät käsitykset, joita matkailijoilla rekikoirista on, liittyvät Hiukan mukaan koirien ulkomuotoon.

- Moni safarille tuleva odottaa tapaavansa suloisia, Walt Disneyn satuhahmon kaltaisia pörröisiä koiria. Kun he näkevät nämä meidän maratoonarit, hämmästys on suuri. On vain selitettävä, että alaskanhuskyt juoksevat niin paljon, etteivät ne voi olla pyöreitä.

Jotta asiakaskokemus olisi täydellinen, Hiukalla on tilallaan myös alaskanmalamuutuja. Ne ovat sellaisia pehmeitä ja pörröisiä turjakkeita, joita asiakas haluaakin nähdä. Rekikoiraksi ne tosin ovat auttamattoman hitaita.

- Jos autoihin vertaa, alaskanmalamuutti on Lada ja huskyt Ferrareita, Hiukka määrittelee.

Hiukka on pelkästään tyytyväinen, jos koirien hyvinvointi kiinnostaa asiakkaita. Koirat ovat safarilla ollessaan töissä, ja työpäivä on hyviä ja huonoja, ihan niin kuin ihmisilläkin.

- Sitä korostamme myös ajo-opetuksessa. Koiria on valjakon edessä kuusi, ja jokainen niistä on erilainen. On hyvä, että asiakas ymmärtää sen.

Oikeus omaan kotiin

Ihmisellä onkin yhtä ja toista opittavaa, jos hän mieltä nauttia eläimistä matkailutuotteena.

Ihmiselle on luontaista helliä eläintä silitämällä sitä, mutta kaikki eläimet eivät siitä pidä. Harva poro esimerkiksi pitää silitteystä. Toisia se kutittaa, toiset eivät vain tykkää, Merkku kertoo.

- Ihmiset vastaavasti eivät aina tykkää siitä, että kaikki porot eivät käyttäydy samalla tavalla. Meidän tehtäväksemme jää selittää, että porot vain ovat erilaisia: toiset syövät kädestä ja toiset eivät halua, että niihin kosketaan.

Toisinaan matkailijoilta tulee pyyntöjä, joihin on sanottava ei. Poroaitaukseen meneminen on Merkkulle yksi niistä.

- Ihmiset saattavat pyytää, että he voisivat mennä aitaukseen ja nauttia siitä tunteesta, kun porot ympäröivät heidät. Mutta poroaitaus on meillä porojen koti, ja siellä niillä on oikeus olla rauhassa.

1 Hoitajan kiire ja stressi tarttuvat poroon. Siksi poroa tulee ohjata lempeästi ja rauhassa. Hartsa osaa byödyntää lepohteken.

2 Rekikoiria on onnellinen, kun se saa tehdä omalle rodulleen luontaisia asioita. Waldo ja Kille nauttivat vauhdista ja pakkasesta.

*Poron mielestä ihminen on arvaamaton olento.
Kuvassa Joulupukki haluaa mennä eri suuntaan kuin Yoda.*

Mistä on kyse?

- Käynnissä on kaksi hanketta:
 - 1) Eläinten hyvinvointi matkailupalveluissa -tiedonvälityshanke
 - 2) Eläimet ja vastuullinen matkailu: Eläinten hyvinvointi liiketoiminnan kilpailutekijäksi -tutkimushanke
- Hankkeet jakavat tietoa ja tukevat eläinten hyvinvoinnin edistämistä ja sen liiketoiminnallista hyödyntämistä matkailussa.
- Tiedonvälityshanketta rahoittaa Lapin ELY-keskus/Maaseuturahasto. Tutkimushanketta rahoittaa Tekes/Euroopan aluekehitysrahasto sekä 10 lappilaista matkailuyritystä.
- Tiedonvälityshanketta toteuttavat Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti (MTI) sekä Lapin AMKin Teollisuuden ja luonnonvarojen osaamisala. Tutkimushanketta toteuttaa MTI/Lapin yliopisto.

Eläinten hyvinvointiin havahduttiin 1960-luvulla, jolloin esiteltiin myös käsite eläimen oikeudesta viiteen vapauteen. Samat kohdat sopivat hyvin myös eläinten käyttöön matkailupalveluissa.

- 1) Vapaus nälästä ja janosta
- 2) Vapaus epämukavuudesta
- 3) Vapaus kivusta, loukkaantumisista ja sairauksista
- 4) Vapaus normaaliin käyttäytymiseen
- 5) Vapaus pelosta ja ahdistuksesta

Eettisyys edellä

Kuinka pitkälle pitäisi sitten joustaa asiakkaiden toiveiden ja omien eläinten hyvinvoinnin edessä? Matkailu kasvaa Lapissa voimakkaasti, mutta eläinten onneksi eettisen matkailun arvostus on samaan aikaan voimakkaassa kasvussa.

Hiukka ei tingi koirien hyvinvoinnista. Vaikka asiakas maksaakin matkailuyrittäjän palkan, joihinkin pyyntöihin on oltava kantia sanoa ei.

- Harvoin asiakkaiden kanssa tuleekaan kiistaa. Vain kerran olen joutunut poistamaan koirasafarilta asiakkaan, joka ei kohdellut koiria ohjeiden mukaisesti. Meillä koirien hyvinvointi menee kaiken muun edelle, hän sanoo.

Merkku puolestaan ei pidä ajatuksesta, että poroja tuotaisiin kaupunkien keskus-

toihin hotellien takapihoille, kaus niiden normaalista elinympäristöstä, matkailijoiden hellittäviksi. Painetta siihen on.

- Se ei ole eettistä meidän eikä myöskään paliskunnan mielestä. Poro ei voi hyvin, jos sen ympärillä on hälinää, autoja ja vieraita ihmisiä.

- Kaikkeen ei pidä lähteä matkaan, ei, vaikka matkailu kuinka kasvaisi ja kysyntää olisi.

Merkulle porot ovat ennen muuta yksilöitä, joilla on omat, persoonalliset tavat. Hartsa-poro esimerkiksi tykkää nostella ilmaan ihmisten reppuja, ja safarilla se rentoutuu tilanteen mukaan.

- Se ymmärtää, että nyt noilla menee aikaa, kun ne tekevät tulet ja juovat kahvit, joten otanpa päikkärit.

Valontuojat elokuva Lapin esityskiertueelle

Valontuojat on Antti Haasen ohjaama dokumenttielokuva Lapin sähköistämisestä ja pojista isiensä jalanjäljillä. Elokuva esitetään Lapin kylissä marraskuu 2017 - tammikuu 2018 välisenä aikana yhteistyössä kuntien, kyläyhdistysten ja Lapin maakuntamuseon kanssa.

Vapaan pääsyn elokuvaesityksiin mahdollistaa **Rovakaira Oy:n ja Majaoja-säätiön** tuki kiertueelle. Rovakairan perustamisesta tuli kuluneeksi 70 vuotta 3.6.2017. Juhlavuoden kunniaksi tarjotaan kaikille jakelualueemme ihmisille Rovaniemen, Kittilän ja Sodankylän kuntien alueella mahdollisuus nähdä elokuva.

Osassa esityksiä on ilmainen kahvi- ja pulatarjoilu. Paikalla keskustelemassa elokuvan ohjaaja ja elokuvassa esiintyviä henkilöitä. Esillä on myös valokuvatauluja Lapin sähköistämisen vuosikymmenistä. Lisätiedot elokuvasta ja myöhemmin varmistuvat esityspaikat löytyvät elokuvan nettisivuilta www.valontuojat.fi. Tulevista esityksistä tiedotetaan myös ilmoituksilla Lapin Kansassa. Elokuvan traileri on katsottavissa nettiosoitteessa: goo.gl/ttrtpq

Tervetuloa!

ESITYSPAIKAT JA -AJANKOHDAT:

JOULUKUUSSA:

1.12. (pe)	klo 18:00	Rovaniemi (Arktikum Polarium-sali)
2.12. (la)	klo 14:00	Sinetän kylätalo (Vanha koulu)
3.12. (su)	klo 11:45	Rovaniemi (Lapin Kuntoutus - liikuntasali)
3.12. (su)	klo 16:00	Sodankylä (Lapinsuu elokuvateatteri)

TAMMIKUUSSA:

12.1. (pe)	klo 18:30	Vuojärven monitoimitalo
13.1. (la)	klo 13:00	Meltaus (Sattuma)
13.1. (la)	klo 18:30	Vanttauskoski (Yläkemijoen koulu)
14.1. (su)	klo 13:00	Sassalin kylätalo (Sassalin koulu)
14.1. (su)	klo 18:00	Kittilä (Kino Yläri)
26.1. (pe)	klo 18:30	Kinisjärvi-Vuoman kylätalo (Vuoman koulu)
27.1. (la)	klo 14:00	Kivitaipale (Kivitaipaleen nuorisoseuratalo)
28.1. (su)	klo 18:00	Vuotso (Tankavaaran luontokeskus)